

Skien kommune sier i løpet av høsten 2005 ja eller nei til matavfallskverner.

Synspunkter fra kommunens administrasjon.

Av Gunnar Mosevoll

Gunnar Mosevoll er enhetsleder for vann og avløp i Skien kommune

1. OM AVLØPSFORHOLDENE I SKIEN:

Avløpsforholdene i Skien kan karakteriseres ved:

- 46 500 av 50 500 innbyggere er tilknyttet kommunalt avløpsnett
- Flateinnhold: 779 km²
- Utslipp til Skienselva / Frierfjorden / Skagerrak (følsomt område), dvs. avløpsrenseanleggene er bygget med tanke på sekundærrensing m/fosforfjerning. Det ene av de to avløpsrenseanleggene eies sammen med Porsgrunn kommune.
- Renseanleggene klarer kravene til fosforfjerning med god margin.
- Renseanleggene klarer kravene til rensing av organisk stoff, men med liten margin.
- Alt slam fra avløpsrenseanleggene går til jordbruk eller grøntområder. Slammet tilfredsstillende klarer kravene til kvalitetsklasse 2.

- 34 % av avløpsnettet er felles-system, dvs. det er et betydelig utslipp av avløpsvann fra overløp når det regner mye.

2. ARGUMENTER FOR MATAVFALLSKVERNER:

Det er mange gode argumenter for bruk av matavfallskverner:

- Lettvint i bruk
- De som har kverner, er stort sett fornøyd
- En husholdning med matavfallskvern kan kvitte seg med det meste av sitt våtorganiske avfall til avløpsnettet. Det vil si at avfallsmengden som må hentes inn med bil, blir redusert.

Flere kommuner i Norge har innført matavfallskverner, og er fornøyd med det. Eksempel på dette er Bardu kommune.

3. ARGUMENTER MOT MATAVFALLSKVERNER:

For Skien kommune er det en rekke argumenter mot matavfallskverner:

- Matavfallskverner vil øke tilførselen av organisk stoff til renseanleggene betydelig, og bygging av biologisk rensetrinn og økning av kapasiteten for slambehandling er derfor nødvendig. Kostnadene (eks. merverdiavgift) er beregnet til:
 - Byggekostnader: 64 mill. kroner
 - Økt driftskostnad: 2,6 mill. kroner pr. år.
- Tilførselen av fosfor til renseanleggene øker vesentlig, men dagens kjemiske rensetrinn vil trolig klare den økte tilførselen av fosfor.
- Tilførselen av nitrogen øker, men det meste av økningen er på partikkelform. Renseanlegget vil trolig fjerne nitrogenforbindelser på partikkelform, mens alle nitrogenforbindelser på løst form slippes ut.
- Matavfallskverner vil føre til at utslippet fra regnvannsoverløp øker vesentlig. Det gjelder både fosfor, organisk stoff og nitrogen. Blant annet for å redusere utslippet fra regnvannsoverløp er Skien kommune i gang med å bygge om avløpsnett slik at andelen felles-system reduseres. Ombygging av den viktigste delen vil koste 200 – 300 millioner kroner. Dette arbeidet vil trolig ta 20 – 30 år.
- Slam fra kloakkrenseanlegg har dårligere kvalitet enn kompostert matavfall:
 - Avløpslam: kvalitetsklasse 2

- Kompostert matavfall: kvalitetsklasse 0 eller 1

En rekke slambbrukere trenger kvalitetsklasse 1 og 0 (se forskrift om gjødselsvarer mv. av organisk opphav). Etter min mening gir kildesortering av matavfallet + kompostering o. l. derfor den beste utnyttelse av denne viktige fosforkilden.

4. KOSTNADER FOR DEN ENKELTE HUSSTAND I SKIEN

Kostnadsbildet for bruk av matavfallskverner er sammensatt:

- Økt avløpsgebyr: kr 390 (inkl. mva) pr. år, dvs. + 13 %
 - Kjøp av kvern: kr 200–500 pr. år
Denne kostnaden forutsetter en innkjøpspris kr 2000 – kr 4000 og en levetid 7 – 10 år (usikkert). Eventuelle reparasjoner ikke tatt med
 - Dersom alle husstander valgte hjemmekompostering eller matavfallskvern, kan avfallsgebyret reduseres med mindre enn kr 100 pr. husstand. Dette skyldes at søppeldunkene da kan tømmes hver 2. uke mot hver uke i dag.
 - Bamble, Siljan og Skien har vedtatt å utvide kildesortering til også å omfatte matavfallet og at matavfallet komposteres. Kostnaden pr. husstand blir kr 350 pr. år. Blir Porsgrunn kommune med i samarbeidet, synker kostnaden for kildesortering / kompostering av matavfallet til kr 250 pr. år.
- Konklusjon: I Skien vil matavfallskvern gi høyere kostnader enn kildesortering / kompostering.

5. JURIDISKE FORHOLD - DAGENS REGLER

Normalreglementet for sanitæranlegg forbyr matavfallskverner. Når det er strid om en bestemmelse, kan dette reglementet imidlertid være tungvindt å håndheve.

Forurensningsloven §30 3. ledd, som gjelder innsamling av husholdningsavfall, gir hjemmel for kommunene å ta et forbud inn i en lokal forskrift, f. eks. i kommunens renovasjonsforskrift. Denne hjemmelen er nærmere begrunnet i melding fra SFT 5. desember 2 /1/. Dermed kan et forbud hjemles i lov, og et slik forbud lar seg håndheve.

6. MEDIESTRATEGI

Kommunene Bamble, Porsgrunn og Skien har hatt faglig samarbeid om matavfallskverner siden sommeren 2003. Det ble bestemt at Skien kommune lede samarbeidet i denne saken. I tiden etter hadde kommunene mye kontakt med representanter fra "kvernbransjen" og med andre interesserte. Representanter fra kvernbransjen og andre hadde bidratt til en entusiastisk debatt om matavfallskverner, både i fylkesavisene og i NRK Telemark. Debatten satte matavfallskverner på dagsorden, men den har etter min mening vært skjemma av feil i grunnleggende opplysninger og personangrep.

Resultatet av Skien kommunes foreløpige utredning ble lagt ut på Skien kommunes nettside i februar 2005. På bakgrunn av erfaringene fra første fase i dette arbeidet formulerte

Skien kommune en egen mediestrategi i denne saken:

1. Vær faglig på høyden - kontroller alle påstander
2. Vær saklig - skill klart mellom fag og politikk
3. Ikke ta igjen på personangrep, men informer angriperen at Skien kommune har et etisk reglement som forbyr administrasjonen å bruke et språk som kunne vært passende i et privat svarbrev.
4. Svar skriftlig på alle skriftlige henvendelser.
Sørg for at NRK Telemark og fylkesavisene blir kjent med svaret

7. SAKSBEHANDLING I SKIEN KOMMUNE

Den politiske behandlingen startet i mai 2005. Administrasjonen anbefalte at forbud mot bruk av matavfallskverner. Etter behandling i hovedutvalget for Teknisk sektor ble utredningen sendt ut på høring sommeren 2005. Det kom inn en rekke gode uttalelser, som ble innarbeidet i saksutredningen. Entusiasmen til kverntilhengerne opprettholdt den levende debatten i NRK Telemark og fylkesavisene. Kommunens forsiktige mediestrategi la ingen unødvendige bånd på debatten.

8. desember vedtok Skien bystyre med 36 mot 13 stemmer å forby bruk av matavfallskverner. Eksisterende kverner skal være demontert innen 31. desember 2010.

Den politiske behandlingen i Porsgrunn kommune gikk samtidig som i Skien, og Porsgrunn kommune

vedtok forbud mot matavfallskverner 15. november 2005.

8. ETTERORD

I de siste 15 årene har en rekke kommuner ønsket seg et forbud mot matavfallskverner som er hjemlet i forurensningsloven. På grunn av den omfattende saksbehandlingen ved innføring av et forbud i hver enkelte kommune ønsket disse kommunene et allment forbud, men med mulighet for unntak. Miljøverndepartementet var imidlertid ikke villig til å innføre et allment forbud. Det kom derfor en stor overraskelse da Miljøvern-departementet 15. desember 2005 vedtok de nye avløpsbestemmelsene i forurensningsforskriften. Her heter det i §15A-4:

”Kommunen kan i forskrift forby påslipp av oppmalt matavfall til

offentlig avløpsnett fra virksomhet og husholdning. Slike påslipp er forbudet fra 1. januar 2007 såfremt kommunen ikke gjør unntak fra forbudet.”

Fra og med 2007 blir altså innføringen av et forbud langt lettere enn det Porsgrunn og Skien kommuner har opplevd.

Henvisninger

1. ”Kan forby påslipp av oppmalt matavfall”. Melding fra Statens forurensningstilsyn 5. desember 2003.
2. ”Forbud mot matavfallskverner - forslag til endring av forskrift om renovasjon”. Saksutredning og forslag til vedtak lagt fram for Skien bystyre 8. desember 2005. Skien kommune - arkivsak nr.